

ICOMOS VADLĪNIJAS PAR NOCIETINĀJUMIEM UN MILITĀRO MANTOJUMU

Dokuments pieņemts ICOMOS Ģenerālajā Asamblejā 2021. gadā

PREAMBULA

Cilvēki tūkstošiem gadu ir būvējuši nocietinājumus un militāro mantojumu, izmantojot dažādus sarežģītus projektus.

Saglabājušies nocietinājumi un militārais mantojums no tālās pagātnes līdz jaunākajiem laikiem ir kalpojuši kā galvenā saikne ar cilvēku apmetņu, tautu un reģionu vēsturi. Tajā pašā laikā šo pieminekļu un vietu izmantošana kā spēka projekcijas elementus joprojām ir sāpīgs fizisks atgādinājums daudzām kopienām. Šo atmiņu un seku izpratne un cieņa no šo kopienu perspektīvas var radīt jaunas identitātes atsaucis, kas pozitīvi atspoguļo attiecības starp iedzīvotājiem, nocietinājumiem un militāro mantojumu.

No aizvēstures līdz mūsdienām nocietinājumi ir bijuši cilvēku kopienu nepieciešamība, lai sevi aizstāvētu. Nocietinājumi arī dažādos veidos ir integrēti apkārtējās kultūras ainavās un reljefā, un to attiecīgajās kopienās un apdzīvotās vietās. Tas, kā šī integrācija ir panākta, sniedz svarīgu informāciju par dažādajiem veidiem, kā sabiedrības attīstīja nocietinājumus.

Vēsturiskās fortifikācijas var ietvert dažādas arhitektūras formas no zemes nocietinājumiem līdz sarežģītām konstrukcijām, kas paredzētas uzbrukuma un aizsardzības mērķiem. Šo nocietinājumu sistēmu sākotnējās funkcijas var turpināt pastāvēt vai būt novecojušas.

ICOMOS VADLĪNIJU PAR NOCIETINĀJUMIEM UN MILITĀRO MANTOJUMU MĒRĶI

Nocietinājumu un militārā mantojuma vadlīniju mērķi ir noteikt pamatprincipus intervencēm un izpētes metodēm, kas ir specifiskas nocietinājumu un to apkārtējo kultūrainavu konservācijai, aizsardzībai un vērtībai. Vadlīniju mērķis ir ieviest skaidrību un nodrošināt autentiskumu un integritāti nocietinājumu un militārā mantojuma formās, izvietojumā un funkcionalitātē, kas ir būtiski visu atribūtu konservācijai, tostarp to materiālo un nemateriālo vērtību aizsardzībai un uzlabošanai.

Vadlīnijas arī veicina nocietinājumu un militārā mantojuma materiālo un nemateriālo vērtību saglabāšanu kā "atmiņu", kas saistīta ar faktiem, cilvēkiem, kopienām un vietējās vēstures kultūras identitātes izpausmēm.

Nepieciešamība pēc Nocietinājumu un militārā mantojuma vadlīnijām ir balstīta uz diviem novērojumiem, kuru rezultātā tika izveidota arī specializēta nocietinājumu un militārā mantojuma komiteja.

- Nocietinājumiem un to militārajam mantojumam ir īpašas problēmas, kas pilnībā vai daļēji atšķiras no citiem mantojuma veidiem.
- Nocietinājumiem un to militārā mantojuma aktīviem ir noteiktas vērtības, kas pilnībā vai daļēji atšķiras no tām, kas atzītas citos aktīvos.

1. pants. Definīcijas

Nocietinājumi un militārais mantojums ietver visas struktūras, ko kopiena ir uzbūvējusi no dabiskiem (t.i., botāniskiem vai ģeoloģiskiem) vai sintētiskiem materiāliem, lai pasargātu sevi no uzbrucējiem. Šādas struktūras ietver militārās inženierijas darbus, arsenālus, ostas un jūras kuģu būvētavu kazarmas, militārās bāzes, izmēģinājumu laukus un citas ierobežotas teritorijas un būves, kas celtas vai izmantotas militāriem, uzbrukuma un aizsardzības mērķiem. Militārās kultūras ainavas ietver, bet ne tikai, teritoriālās vai piekrastes aizsardzības iekārtas un fortifikācijas, un to vērtības ir līdzīgas citām mantojuma ēkām un objektiem, taču tām ir arī unikālas vērtības, kas rūpīgi jāizpēta, jāanalizē un jāsaglabā.

2. pants. Īpašības

Nocietinājumiem vairāk nekā daudziem citiem arhitektūras veidiem ir neatņemama saistība ar apkārtējām kultūras ainavām. Tie demonstrē vairākus principus, kas ir sastopami visos pasaules reģionos un izpaužas katrā cilvēces vēstures periodā. Iespējams, vairāk nekā citām kategorijām un mantojuma veidiem izpratne par nocietinājumu projektēšanas un izvietojuma nozīmi, vēsturi un stratēģiskajiem pamatojumiem ir absolūti nepieciešama to pareizai saglabāšanai un aizsardzībai. Tālāk minētie termini definē dažas no galvenajām stratēģijām, ko izmanto saistībā ar nocietinājumiem un militāro mantojumu:

Šķērslis un aizsardzība: primārais atribūts, lai aizsargātu cilvēku darbību un apmetnes pret jebkādiem ārējiem draudiem ar spēju pretoties uzbrukumam;

Pārvaldīšana: spēja pēc iespējas uzraudzīt zonu, kas ieskauj aizsargājamo zonu, un neļaut uzbrucējam tuvoties;

Dziļums: militāra stratēģija, kuras mērķis ir aizkavēt, nevis novērst uzbrucēja virzību, dodot vietu laika iegūšanai; šī taktika ļauj izveidot secīgas aizsardzības līnijas;

Flangu piesegšana: stratēģija, kuras mērķis ir dzēst aklās zonas, kuras parasti veidojās virszemes konstrukcijām (piemēram, vaļņiem, torņiem vai bastioniem);

Atturēšana: aizsardzības stratēģija, ko izmanto, lai atturētu ienaidnieku no uzbrukuma, radot šaubas vai bailes no sekām. Šī stratēģija var ietvert dažādas taktikas, tostarp iespaidīga nožogojuma un tā aizsardzības atribūtu uzbūvi (piemēram, vairākas šaujamlūkas, vārtu un torņu mērogs, sienu un ieejas dekorēšana).

PRINCIPI, KAS PIEMĒROJAMI NOCIETINĀJUMIEM UN MILITĀRAJAM MANTOJUMAM

3. pants. Teorētiskie un metodoloģiskie principi

3.1. Vēsturiskā konstruktīvā evolūcija, struktūras stratigrāfiskā un telpiskā sarežģītība.

Mērki:

Saglabāt daudzus stratigrāfiskās, konstruktīvās, strukturālās un stratēģiskās informācijas slāņus, telpiskās attiecības un elementus, kas ir daļa no mūsdienu teritoriālajām sistēmām,

izstrādājot visaptverošas saglabāšanas un uzturēšanas vadlīnijas, kas ir specifiski nocietinājumu un to kultūrainavu vajadzībām.

Metodoloģija:

Veicināt pētījumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu nocietinājumu un attiecīgo kultūrainavu, kurās tie ir integrēti, sarežģītības un stratigrāfiskās bagātības adekvātu pārvaldību, interpretāciju un aizsardzību.

3.2. Ārējā funkcionālā joma ārpus tās fiziskajām robežām.

Tā tiek izveidota atbilstoši aizsardzības vajadzībām un tā laika militārajām tehnoloģijām, kā arī citiem teritoriālās vai komerciālās paplašināšanās mērķiem vai abiem.

Mērķis:

Izprast nocietinājumu no tā darbības zonas skata.

Metodoloģija:

Izstrādāt atbilstošu interpretāciju, kas ietver, bet neaprobežojas ar to kolekcijām, arheoloģiju, celtniecību un dizainu, kā arī kultūrainavu ansambļiem, ieskaitot telpu, panorāmas, dominējošos skatus un teritorijas, kuras tiem bija paredzēts aizstāvēt un aizsargāt.

3.3. Zināšanu trūkums par nocietinājuma formālajām un funkcionālajām īpašībām var būt daudz lielāks nekā par cita veida mantojuma būvēm.

Nocietinājumi un militārais mantojums ir jāizpēta un jādokumentē, izmantojot attiecīgās prasmes un zināšanas.

Mērķi:

Veicināt izcilību vēsturiskā materiāla, arheoloģisko atlieku un nocietinājuma vides un tā kultūrainavu saglabāšanā.

Metodoloģija:

Uzlabot un veicināt ekspertu zināšanas par nocietinājuma īpatnībām, izglītojot topošos vietas uzraugus un atbildīgās ieinteresētās personas;

Izstrādāt atbilstošus zinātniskus konservācijas aprūpes un uzturēšanas plānus.

3.4. Nocietinājumi un kopienas.

Nocietinājumiem ir svarīga loma kopienu, valstu un reģionu kultūras identitātē un tradīcijās. Interpretējot sensitīvus aspektus, jāievēro piesardzība, lai neveicinātu dominējošas vai neizslēdzošas vērtības.

Mērķi:

Attīstīt atbilstošu interpretāciju, liekot uzsvāru uz precīzas vēstures un attiecību veidošanu ar mainīgajiem kultūras, sociālajiem un politiskajiem kontekstiem, tai skaitā mūsdienu elementu savstarpējās attiecības un to efektivitāti teritorijas aizsardzībā;

Stiprināt apmeklētāju un vietējās sabiedrības atzinību par šo vietu, interpretējot starptautiskās vērtības kā kopīgu mantojumu;

Stiprināt apmeklētāju un vietējās sabiedrības atzinību par šo vietu, izstrādājot efektīvus rīkus, kas veicina saskaņotu un konsensuālu identitātes vērtību interpretāciju;

Stiprināt apmeklētāju un vietējās sabiedrības atzinību par šo vietu, izstrādājot efektīvus rīkus, kas veicina visaptverošu un konsensuālu identitātes vērtību interpretāciju, lai veicinātu uz

cilvēkiem vērstu, uz tiesībām balstītu pieeju un Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības mērķu (UN SDGs) integrāciju identifikācijas, interpretācijas, piekļuves un pārvaldības politikā.

Metodoloģija:

Pielietot mantojuma vērtību holistisku integrāciju, lai panāktu pozitīvu ietekmi uz apmeklētājiem un vietējo sabiedrību, veicinot militārās pagātnes samierināšanu ar tās turpmāko atkārtotu izmantošanu, piemēram, nocietinājumiem, ko atkārtoti izmanto kā cietumus;

Sagatavot vadlīniju dokumentus, politikas, īstenošanas stratēģijas, lai aizsargātu objekta mantojuma vērtības;

Veicināt iniciatīvas identitātes atpazīšanai un vērtību komunikācijai;

Pilnveidot pētījumus un analīzi par sabiedrības uztveri;

Nodrošināt brīvu, iepriekšēju un informētu piekrišanu par avotu grupām, izstrādājot un pieņemot pasākumus, lai aizsargātu, pārvaldītu un interpretētu nocietinājumus un militārā mantojuma vietas.

3.5. Nocietinājumu izmantošana un atkārtota izmantošana.

Militāro operāciju mainīgais raksturs bieži nozīmē, ka nocietinājumus nevar atkārtoti izmantot konkrētajam mērķim, kuram tie sākotnēji tika būvēti.

Nocietinājumi tika izstrādāti, lai novērstu iekļūšanu, un šodien tas rada acīmredzamus izaicinājumus pieejamībai un pašreizējo lietošanas prasību izpildei.

Mērķi:

Veicināt iejaukšanos nocietinājumu un militārā mantojuma jomā tikai tad, ja mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu un atbilstošu atkārtotu izmantošanu;

Izveidot līdzsvarotu atkārtotu izmantošanu, lai izvairītos no integritātes un autentiskuma iznīcināšanas;

Veicināt atkārtotu izmantošanu, kas pārveido nocietinājumus un militāro mantojumu par kopienas liecības un pulcēšanās vietu;

Veicināt atkārtotu izmantošanu, kas pārveido nocietinājumus un militāro mantojumu par zināšanu vietām, piemēram, militārā mantojuma interpretācijas vietām, tostarp tādām tēmām kā vēsture, zinātne, tehnoloģija utt.;

Veicināt atkārtotu izmantošanu, kas pārveido nocietinājumus un militāro mantojumu par vietām, kas pārraida vēstījumu par iekļautību un samierināšanu.

Metodoloģija:

Novērst jebkādas patvaļīgas izmaiņas, restaurācijas, rekonstrukcijas vai vēsturiskā materiāla, kas veido daļu no būvēm un apdzīvotām vietām, likvidēšanu, novērtējot, izstrādājot un ieviešot Konservācijas ģenerālplānu, ko pārrauga profesionāla komanda ar speciālistu prasmēm;

Sagatavot aizsardzības noteikumus/likumus, kas savietojami ar nocietinājuma viengabalainības saglabāšanu;

Veicināt tehnoloģiju izmantošanu alternatīvas pieejamības nodrošināšanai.

3.6. Nocietinājumi un pilsētvides ainavas un teritoriālās dimensijas.

Risināt vajadzību labāk integrēt pilsētvides mantojuma saglabāšanas stratēģijas, ko pārstāv nocietinājumu sistēma, atsevišķi elementi vai tīkls kopumā, plašākos vispārējās ilgtspējīgas attīstības mērķos, lai atbalstītu valsts un privātās darbības, kuras domātas cilvēku vides kvalitātes aizsardzībai un uzlabošanai.

Mērķis:

Veicināt lielāku izpratni par nepieciešamību izprast un interpretēt nocietinājumus un militāro mantojumu kā starptautisku vai transnacionālu sistēmu, teritoriju, pilsētu ansambļu apmetņu sastāvdaļu, nevis kā vientuļas un izolētas struktūras.

Metodoloģija:

Izmantot kultūrainavas pieeju, lai identificētu, saglabātu un pārvaldītu vēsturiskās teritorijas to plašākā pilsētvides kontekstā;

Apsvērt to fizisko formu savstarpējās attiecības, to telpisko organizāciju un savienojumu, to dabiskās īpašības un vidi, kā arī to sociālās, kultūras un ekonomiskās vērtības.

3.7. Nocietinājumi nav tipiskas būves.

Nocietinājumi var būt klasificēti no atsevišķām konstrukcijām līdz sarežģītām vairāku struktūru aizsardzības sistēmām, kas izstrādātas ilgā laika posmā. Tomēr var trūkt visaptverošas izpratnes par vietu, kas identificētu svarīgas attīstības fāzes un savstarpēji savienotu visus nozīmīgos vietas fiziskos elementus, piemēram, struktūras, kultūrainavas, skatus utt.

Mērķis:

Pilnveidot metodiskos līdzekļus pētniecībai un daudznozaru izpratnei.

Metodoloģija:

Sagatavot un īstenot Konservācijas pārvaldības plānus;

Veicināt holistisko pētījumu un vērtēšanas turpināšanu;

Stiprināt tīklus un partnerības.

4. pants. Vērtības

Šādu nocietinājumu un aizsardzības mantojuma būtisku vērtību atzīšana nosaka, cik lielā mērā šie aspekti nosaka to saglabāšanu, sanāciju un vispārējo vērtību.

Nocietinājumam kā piemineklim ir dokumentāla vērtība kā būvētai struktūrai. Tas atspoguļo arhitektūras, tehnoloģiskās, mākslas un vēsturiskās vērtības, kas saistītas ar notikumiem, kas noveda pie tās būvniecības, un nozīmes, ko ēka ieguva laika gaitā. Nocietinājumu vērtība ir arī kā sistēma, kā teritorijas organizētājs. Šo vērtību atzīšana nosaka, cik lielā mērā nocietinājumiem kā daļai no mūsu mantojuma ir unikāli aspekti, kas ietekmē to saglabāšanu, sanāciju un vispārējo vērtību.

4.1. Arhitektoniskā un tehniskā vērtība.

Nocietinājumu īpašā tipoloģija atbilst noteiktai karadarbības tehnoloģijai.

Lai novērtētu tehnisko vērtību, ir nepieciešama dziļa izpratne par ieroču un kara evolūciju, lai varētu identificēt un pārbaudīt novatoriskus sasniegumus, reaģējot uz izmaiņām militārajā zinātnē un inženierzinātnēs.

4.2. Teritoriālā un ģeogrāfiskā vērtība.

Nocietinājumu kā teritoriālas organizācijas vērtība ir svarīga aizsardzības sistēmu nozīmes sastāvdaļa. Lai gan dažas nocietinātās struktūras var būt neatkarīgi stāvoši izolēti elementi, citas var būt daļa no lielākas blakus esošo komponentu sistēmas, kas veido apkārtējās kultūrainavas un kurām nepieciešama novērtēšana plašākā kontekstā. Šādos gadījumos sistēmas vērtība ir lielāka par katras tās daļas īpašo vērtību, kurām visām nepieciešama vienāda aizsardzība neatkarīgi no tā, cik pieticīgas tās var šķist.

Nosakot šīs vērtības, cita starpā var ņemt vērā arī atrašanās vietas stratēģiskās priekšrocības un to, kā dizains reaģē uz ieroču telpisko sadalījumu, paredzētā aplenkuma vai uzbrukuma veidu, aizsardzības diapazona sasniedzamību un topogrāfiju un aizsargājamās teritorijas ekosistēmas.

4.3. Kultūrainavu vērtība.

Kultūrainavas vērtība ļauj labāk izprast nocietinājumu materiālo un funkcionālo kontekstu un, cita starpā, ņem vērā cieņu pret to aizņemto teritorijas daļu, militārās būvniecības lomu aizsardzības nolūkos, dominējošo stāvokli, vizuālo un fizisko, attiecībā uz apkārtējo teritoriju.

4.4. Stratēģiskā vērtība.

Nocietinājums ir vairāku veidu zināšanu saplūšanas simbols.

Nocietinājuma stratēģiskā vērtība ir lielāka par tā teritoriālo vai ģeogrāfisko vērtību. Tā kā tas atspoguļo lēmumu pieņemšanas spēku un zināšanu dziļumu, kā arī valdošās grupas sociālo kohēziju.

4.5. Cilvēku un antropoloģiskā vērtība.

Nocietinājumi tika uzcelti, lai aizsargātu vienu cilvēku grupu no citas. Tāpēc tos var saistīt ar konflikta vietām. Nocietinājumi dažkārt ir saistīti ar nežēlīgām un postošām kaujām un kariem, kuru rezultātā viena grupa uzvarēja pār citu sakautu grupu. Tos var saistīt arī ar to lomu nācijas veidošanā, un tos varēja izmantot arī nācijas veidošanā. Gan nocietinājumu būves, gan kultūrainavas var saturēt arī arheoloģisko informāciju, kas ir svarīga to izpratnei un var sniegt informāciju par šo vietu iepriekšēju izmantošanu, kas nav pieejama no vēstures avotiem.

4.6. Atmiņas, identitātes, izglītojošā vērtība.

Nocietinājumiem var būt liela nozīme sabiedrības atmiņā. Tie tieši ilustrē konfliktu, ļaujot gūt intensīvu, bieži vien personisku mācību pieredzi no notikumiem, kas var būt daļa no kopienas kopīgās vēstures. Tie pieder kolektīvajai atmiņai saistībā ar kultūrainavu, kurā tie atrodas. Nocietinājumiem ir izglītojoša vērtība, jo tie var nodrošināt stimulējošu un audzinošu vidi, kas saistīta ar militārā mantojuma kultūras pieredzi.

4.7. Vēsturiskā vērtība.

Nocietinājumi un militārais mantojums iemieto attieksmi un pasaules uzskatus, kas raksturīgi to attīstības un izmantošanas periodiem. Šīs attieksmes var saprast, pētot un interpretējot militārās vietas un attiecības ar mūsdienu sabiedrībām.

4.8. Sociālā/ekonomiskā vērtība.

Nocietinājumu sociālās vērtības atzīšanai, veicot atbilstošus uzlabošanas pasākumus, ir jāaktivizē stimulējoša iedarbība, kas dod ekonomisku labumu kopienām un aktivizē jaunu vērtību un jaunu zināšanu atzīšanu.

5. pants. Iejaukšanās parametri

Šo vērtību atzīšana, ko veic pētnieku grupa, kas strādā ar vietējo kopienu, ir ļoti svarīga, un tas ir intervences pirmais metodiskais solis. Šai komandai jābūt multidisciplinārai, un tās sastāvā jābūt vismaz militārās vēstures, arhitektūras, mākslas vēstures, celtniecības materiālu un tehnoloģiju, arheoloģijas un ainavu interpretācijas speciālistiem. Šiem speciālistiem ir jāsadarbojas ar kopienas grupām, lai nodrošinātu, ka jebkura iejaukšanās ir pieņemama vietējai sabiedrībai. Šajos sagatavošanās darbos izstrādātās vadlīnijas ir jāievēro visos intervences projektos, un šai komandai ir jāpiedalās intervences uzraudzībā, attīstībā un īstenošanā visā procesā.

5.1. Visām intervencēm ir jābalstās uz Konservācijas ģenerālplānu. Šajā ģenerālplānā jāiekļauj vismaz:

Objekta un visu tā attīstības un izmantošanas periodu vēsturiskā izpēte; morfoloģiskās attīstības izpēte; topogrāfiskie/planimetriskie uzmērījumi; arheoloģisko pētījumu izvērtēšana; struktūras novērtējums; strukturālā analīze; saglabāšanas diagnostika un uzraudzība; kultūrainavas izpēte; interpretācijas pētījums; atkārtotas izmantošanas iespējamības analīze; lietošanas analīze; kritēriju un ieteikumu analīze; riska novērtējums / riska gatavības plāns; biznesa un darbības plāns; apmeklētāju aptaujas / apmeklētāju vadības pētījumi; aizsardzības plāns; Apsaimniekošanas plāns.

Viss ģenerālplāns ir jāizstrādā starpdisciplinārai komandai, kurā ir atbilstoši kvalificēti speciālisti ar specifiskām zināšanām un pieredzi līdzīgos nocietinājumā un militārā mantojuma jomā.

5.2. Visas iejaukšanās jābalsta uz teritorijas vērtību holistisku integrāciju attiecībā pret aizsardzības sistēmām un apkārtni.

5.3. Visām iejaukšanās darbībām ir jābūt saderīgām ar nocietinājumu un militārā mantojuma elementiem un īpašībām, saskaņā ar Zimbabves hartu un saistībā ar Vitrūvija triādi: “Firmitas, Utilitas et Venustas” (izturība, lietderība un skaistums).

Izvēle starp “tradicionālajām” un “novatoriskajām” metodēm ir jāizsver katrā gadījumā atsevišķi, un priekšroka jādod tiem, kas ir vismazāk invazīvi un visvairāk saderīgi ar kultūras mantojuma vērtībām, ņemot vērā drošības un izturības prasības (ICOMOS harta — Arhitektūras mantojuma analīzes, konservācijas un strukturālās restaurācijas principi, 2003).

Militāro operāciju raksturs ir īpaši jāņem vērā, ņemot vērā jebkādu iepriekšēju materiālu “zaudēšanu” vai iznīcināšanu, ko var uzskatīt par vēsturiska notikuma marķieri, kas ir jāsaglabā, nevis jāatjauno.

5.3.a. Ar “Firmitas” saderības jēdzienu jāsaprot mehāniskā savietojamība starp vēsturiskajiem materiāliem un materiāliem, kas izmantoti konstrukciju atjaunošanai un/vai nostiprināšanai, vienmēr dodot priekšroku minimālai ietekmei.

5.3.b. Funkcionālā savietojamība jeb “Utilitas” ir nocietinājumam raksturīgo elementu izdzīvošana no tā sākotnējā funkcionālā dizaina un ceļu un pieeju aizsardzības plānojuma viedokļa.

5.3.c. Estētiskā jeb “Venustas” saderība nozīmē, ka iejaukšanās ir estētiski saderīga ar sākotnējo struktūru un uzstādījumu. Tomēr tai ir arī jāgarantē stratigrāfiskā nolasījuma pastāvība pirms iejaukšanās un paša iejaukšanās stratigrāfiskā salasāmība.

Atsauces

Atēnu harta vēsturisko pieminekļu atjaunošanai (Atēnu konference, 1931. gada 21.–30. oktobris).

Starptautiskā harta par pieminekļu un vietu saglabāšanu un restaurāciju (Venēcijas harta, 1964).

Kultūras nozīmes vietu saglabāšana (Burras harta) (Austrālija ICOMOS, 1981).

Vēsturisko pilsētu un pilsētu teritoriju saglabāšanas harta (Vašingtonas harta, 1987).

Arheoloģiskā mantojuma aizsardzības un apsaimniekošanas harta, 1990. gads.

Naras dokuments par autentiskumu, 1994. gads.

Starptautiskā kultūras tūrisma harta. Tūrisma vadīšana mantojuma nozīmes vietās, 1999.

ICOMOS harta – Arhitektūras mantojuma analīzes, saglabāšanas un strukturālās atjaunošanas principi, 2003. Ratificējusi ICOMOS 14. Ģenerālā asambleja Viktorijafolsā, Zimbabvē, 2003. gadā.

"Baños de la Encina" harta par aizsardzības arhitektūras saglabāšanu Spānijā, 2006.

ICOMOS harta par kultūras ceļiem, 2008.

ICOMOS harta par kultūras mantojuma vietu interpretāciju un prezentāciju, 2008. gads.

Kvebekas deklarācija par vietas gara saglabāšanu, 2008.

Valletas principi vēsturisko pilsētu, pilsētu un pilsētu teritoriju aizsardzībai un pārvaldībai, 2011. gads.

Florences deklarācija par mantojumu un ainavu kā cilvēciskām vērtībām, 2014.